

BÀI 11: PHÁT SINH GIAO TỬ VÀ THỤ TINH

Môn học: Sinh học, lớp 9

Ngày soạn: 12/10/2023; Tiết (theo PPCT): 11

Thời gian thực hiện: 01 tiết

I- MỤC TIÊU: Qua bài này, HS cần đạt được:

1. Kiến thức:

- HS trình bày được các quá trình phát sinh giao tử ở động vật.
- Xác định được thực chất của quá trình thụ tinh.
- Phân tích được ý nghĩa của quá trình giảm phân và thụ tinh về mặt di truyền và biến dị.
- Giải thích được cơ chế phát sinh biến dị tổ hợp.

***Mục tiêu bài học đối với HSKT Đinh Hoàng Ngọc (Khuyết tật trí tuệ, nói).**

Viết và nắm được khái niệm về thụ tinh và ý nghĩa của các quá trình giảm phân và thụ tinh.

2. Năng lực:

a. Năng lực chung: Năng lực tự học, tư duy, làm việc hợp tác, tìm tòi, giao tiếp, giải quyết vấn đề, sử dụng ngôn ngữ.

b. Năng lực chuyên biệt: Năng lực quan sát, so sánh, phân tích kênh hình.

3. Các phẩm chất: Xây dựng ý thức tự giác và thói quen học tập bộ môn.

II- THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Giáo viên:- Tranh: Sự thụ tinh.

- Điểm giống và khác nhau cơ bản giữa giảm phân và nguyên phân là gì?

2. Học sinh: Đọc trước bài mới. Bảng phụ: Vẽ sơ đồ quá trình phát sinh giao tử.

III- PHƯƠNG PHÁP, KỸ THUẬT DẠY HỌC, KIỂM TRA - ĐÁNH GIÁ

1. Phương pháp dạy học: Trực quan; Vấn đáp – tìm tòi; Giải quyết vấn đề; Dạy học nhóm.

2. Kỹ thuật dạy học: Động não,...

3. Kiểm tra – đánh giá: Dùng lời.

IV- HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC

1. Hoạt động khởi động: (5ph)

? Kết quả của giảm phân I có điểm nào khác căn bản so với kết quả của giảm phân II?

? Nêu kết quả của quá trình giảm phân?

? Các tế bào con được hình thành qua giảm phân sẽ phát triển thành các giao tử như thế nào?

2. Hoạt động hình thành kiến thức mới: (33ph)

***Hoạt động 1: Sự phát sinh giao tử.**

Mục tiêu: Hiểu và so sánh chỉ ra sự khác biệt trong việc hình thành giao tử đực và cái.

TG	HOẠT ĐỘNG CỦA GV	HOẠT ĐỘNG CỦA HS	NỘI DUNG									
15 ph	<ul style="list-style-type: none"> - GV yêu cầu HS nghiên cứu thông tin mục I, quan sát H 11 SGK và trả lời câu hỏi: ? Trình bày quá trình phát sinh giao tử đực và cái? - GV chốt lại kiến thức. - Yêu cầu HS thảo luận và trả lời: ? Nêu sự giống và khác nhau cơ bản của 2 quá trình phát sinh giao tử đực và cái? - GV chốt kiến thức với đáp án đúng. ? Sự khác nhau về kích thước và số lượng của trứng và tinh trùng có ý nghĩa gì? 	<ul style="list-style-type: none"> - HS tự nghiên cứu thông tin, quan sát H 11 SGK và trả lời. - HS lên trình bày trên tranh quá trình phát sinh giao tử đực. - 1 HS lên trình bày quá trình phát sinh giao tử cái. - Các HS khác nhận xét, bổ sung. - HS dựa vào thông tin SGK và H 11, xác định được điểm giống và khác nhau giữa 2 quá trình. - Đại diện các nhóm trình bày, nhận xét, bổ sung. - HS suy nghĩ và trả lời. 	<p>I. Sự phát sinh giao tử: So sánh quá trình phát sinh giao tử đực và cái: * Giống nhau:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Các tế bào mầm (noãn nguyên bào, tinh nguyên bào) đều thực hiện nguyên phân liên tiếp nhiều lần. - Noãn bào bậc 1 và tinh bào bậc 1 đều thực hiện giảm phân để cho ra giao tử. <p>* Khác nhau:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Phát sinh giao tử cái</th> <th>Phát sinh giao tử đực</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>- Noãn bào bậc 1 qua giảm phân I cho thể cực thứ 1 (nhỏ) và noãn bào bậc 2 (lớn).</td> <td>- Tinh bào bậc 1 qua giảm phân cho 2 tinh bào bậc 2.</td> </tr> <tr> <td>- Noãn bào bậc 2 qua giảm phân II cho 1 thể cực thứ 2 (nhỏ) và 1 tế bào trứng (lớn).</td> <td>- Mỗi tinh bào bậc 2 qua giảm phân cho 2 tinh tử, các tinh tử phát triển thành tinh trùng.</td> </tr> <tr> <td>- Kết quả: Từ 1 noãn bào bậc 1 qua giảm phân cho 3 thể định</td> <td>- Kết quả: Từ 1 tinh bào bậc 1 qua giảm phân cho 4 tinh trùng (n</td> </tr> </tbody> </table>		Phát sinh giao tử cái	Phát sinh giao tử đực	- Noãn bào bậc 1 qua giảm phân I cho thể cực thứ 1 (nhỏ) và noãn bào bậc 2 (lớn).	- Tinh bào bậc 1 qua giảm phân cho 2 tinh bào bậc 2.	- Noãn bào bậc 2 qua giảm phân II cho 1 thể cực thứ 2 (nhỏ) và 1 tế bào trứng (lớn).	- Mỗi tinh bào bậc 2 qua giảm phân cho 2 tinh tử, các tinh tử phát triển thành tinh trùng.	- Kết quả: Từ 1 noãn bào bậc 1 qua giảm phân cho 3 thể định	- Kết quả: Từ 1 tinh bào bậc 1 qua giảm phân cho 4 tinh trùng (n
Phát sinh giao tử cái	Phát sinh giao tử đực											
- Noãn bào bậc 1 qua giảm phân I cho thể cực thứ 1 (nhỏ) và noãn bào bậc 2 (lớn).	- Tinh bào bậc 1 qua giảm phân cho 2 tinh bào bậc 2.											
- Noãn bào bậc 2 qua giảm phân II cho 1 thể cực thứ 2 (nhỏ) và 1 tế bào trứng (lớn).	- Mỗi tinh bào bậc 2 qua giảm phân cho 2 tinh tử, các tinh tử phát triển thành tinh trùng.											
- Kết quả: Từ 1 noãn bào bậc 1 qua giảm phân cho 3 thể định	- Kết quả: Từ 1 tinh bào bậc 1 qua giảm phân cho 4 tinh trùng (n											

			hướng và 1 NST).
			trứng(n NST).

***Hoạt động 2: Sự thụ tinh.**

Mục tiêu: Nắm được bản chất của quá trình thụ tinh.

Mục tiêu đối với em Đình Hoàng Ngọc: Viết và nắm được khái niệm về thụ tinh.

TG	HOẠT ĐỘNG CỦA GV	HOẠT ĐỘNG CỦA HS	NỘI DUNG
10ph	- GV yêu cầu HS nghiên cứu thông tin mục II SGK và trả lời câu hỏi: <i>? Nêu bản chất của quá trình thụ tinh?</i> <i>? Tại sao sự kết hợp ngẫu nhiên giữa các giao tử đực và cái lại tạo các hợp tử chứa các tổ hợp NST khác nhau về nguồn gốc?</i>	- Sử dụng tư liệu SGK để trả lời. - Do sự phân li độc lập của các cặp NST tương đồng trong quá trình giảm phân tạo nên các giao tử khác nhau về nguồn gốc NST. Sự kết hợp ngẫu nhiên của các loại giao tử này đã tạo nên các hợp tử chứa các tổ hợp NST khác nhau về nguồn gốc.	II. Thụ tinh: - Thụ tinh là sự kết hợp ngẫu nhiên giữa 1 giao tử đực và 1 giao tử cái. - Thực chất của sự thụ tinh là sự kết hợp của 2 bộ nhân đơn bội (n NST) tạo ra bộ nhân lưỡng bội (2n NST) ở hợp tử.

***Hoạt động 3: Ý nghĩa của giảm phân và thụ tinh.**

Mục tiêu: Hiểu được ý nghĩa của 3 quá trình nguyên phân, giảm phân và thụ tinh.

Mục tiêu đối với em Đình Hoàng Ngọc: Viết và nắm được ý nghĩa của các quá trình giảm phân và thụ tinh.

TG	HOẠT ĐỘNG CỦA GV	HOẠT ĐỘNG CỦA HS	NỘI DUNG
8ph	- Yêu cầu HS nghiên cứu thông tin mục III, thảo luận nhóm và trả lời câu hỏi: <i>? Nêu ý nghĩa của giảm phân và thụ tinh về các mặt di truyền và biến dị?</i> - GV chốt lại kiến thức.	- HS dựa vào thông tin SGK để trả lời: - HS tiếp thu kiến thức.	III. Ý nghĩa của giảm phân và thụ tinh - Giảm phân tạo giao tử chứa bộ NST n. - Thụ tinh khôi phục bộ NST lưỡng bội. Sự kết hợp của các quá trình nguyên phân, giảm phân và thụ tinh đảm bảo duy trì ổn định bộ NST đặc trưng của loài sinh sản hữu tính. - Giảm phân tạo nhiều loại giao tử khác nhau về nguồn gốc NST, sự kết hợp ngẫu nhiên của các giao tử khác nhau

			làm xuất hiện nhiều biến dị tổ hợp ở loài ss hữu tính tạo nguồn nguyên liệu cho chọn giống và tiến hoá.
--	--	--	---

3. Hoạt động luyện tập: (3 ph)

- HS đọc kết luận SGK.

- Giả sử có 1 tinh bào bậc 1 chứa 2 cặp NST tương đồng Aa và Bb giảm phân sẽ cho ra mấy loại tinh trùng?

- A. 1 loại tinh trùng .
 B. 2 loại tinh trùng.
 C. 4 loại tinh trùng.
 D. 8 loại tinh trùng.

4. Hoạt động vận dụng: (3 ph)

Giả sử chỉ có 1 noãn bào bậc 1 chứa 3 cặp NST AaBbCc giảm phân sẽ cho ra mấy trứng?

- A. 1 loại trứng.
 B. 2 loại trứng.
 C. 4 loại trứng.
 D. 8 loại trứng.

(Đáp án a: 1 tế bào sinh trứng chỉ cho ra 1 trứng và 3 thể cực, trứng đó là một trong những loại trứng sau: ABC, ABc, AbC, Abc, aBC, aBc, abC, abc).

5. Hoạt động tìm tòi - mở rộng: (2 ph)

? NST giới tính có ở loại tế bào nào?

* Dẫn dò:

- Học bài và làm bài tập 4, 5 trang 36.

- Tìm hiểu và soạn trước bài 12: “Cơ chế phát sinh giao tử”.

V-RÚT KINH NGHIỆM:

Phê duyệt của nhà trường

Giáo viên giảng dạy

Lê Thị Mận